

Role obcí při ochraně kulturních památek

Veronika Daňková

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Daňková**
Osební číslo: **M140306**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Role obcí při ochraně kulturních památek**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

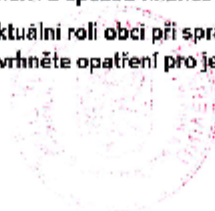
I. Teoretická část

- Definujte pojmy kulturní památka, národní kulturní památka, památková zóna a památková rezervace.
- Podejte rozbor právní ochrany kulturních památek a jejich financování v ČR.

II. Praktická část

- Popište vlastnictví a způsob financování vybraných kulturních památek.
- Vyhodnoťte aktuální roli obcí při správě a ochraně vybraných kulturních památek a navrhněte opatření pro její zlepšení.

Závěr

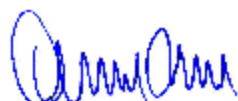
Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

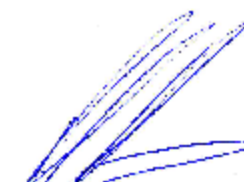
KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 304 s. ISBN 80-247-1104-4.
PEACOCK, Alan T. a lida RIZZO. The heritage game: economics, policy, and practice. 1st ed. Oxford: Oxford University press, 2008, 209 s. ISBN 978-0-19-92131-7.
PEK, T. Financování provozu, údržba a obnova památek. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 116 s. ISBN 978-80-245-1309-6.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Libor Šnádár, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2018**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s přípustí-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčnímu účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 14.5.2018

Jméno a příjmení: VERONIKA DÁNKOVÁ

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je popis aktuálního stavu ochrany kulturních památek. Teoretická část práce se soustřeďuje na definice a seznámení čtenáře se základními pojmy dané problematiky. Tato část konkrétně popisuje pojmy jako kulturní památka, národní kulturní památka či památka UNESCO. Dále se práce zaměřuje na základní dělení zmíněných pojmů. V praktické části jsou rozebrány dvě konkrétní kulturní památky a to Památník Tomáše Bati ve Zlíně a kostel Panny Marie Sněžné v Provodově.

Klíčová slova: kulturní památka, obec, ochrana kulturních památek, financování kulturních památek

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to describe the current state of protection of cultural monuments. The theoretical part of the thesis focuses on the definition and gets to know of the reader with the basic concepts of the given problem. This section specifically describes concepts as a cultural monument, a national cultural monument or a UNESCO site. Furthermore, the thesis focuses on the basic division of these terms. The practical part is divided into two specific cultural monuments and the Tomáš Baťa Monument in Zlín and the Church of Panna Marie Snezna in Provodov.

Keywords: cultural monuments, municipality, preservation of cultural monuments, financing of cultural monuments

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Liboru Šnédarovi za odborné vedení. Také bych chtěla poděkovat Mgr. Pavlu Stojarovi za cenné rady a informace, které byly pro mou práci velmi důležité.

Dále děkuji mé rodině a především také mému partnerovi za obrovskou podporu a trpělivost.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
1.1 KULTURNÍ PAMÁTKA.....	12
1.1.1 Prohlášení věci za kulturní památku	13
1.2 NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA	14
1.3 PAMÁTKA UNESCO	14
1.4 PAMÁTKOVÁ REZERVACE.....	15
1.5 PAMÁTKOVÁ ZÓNA.....	16
1.6 EVIDENCE KULTURNÍCH PAMÁTEK	16
2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY OCHRANY KULTURNÍCH PAMÁTEK	18
3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	20
3.1 OBCE.....	20
3.1.1 Obce	20
3.1.2 Obce s rozšířenou působností.....	20
3.2 KRAJE	21
3.3 MINISTERSTVO KULTURY	21
3.4 PAMÁTKOVÁ INSPEKCE	22
3.5 NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV	22
4 STRUKTURA VLASTNICTVÍ KULTURNÍCH PAMÁTEK	23
4.1 SOUKROMÉ VLASTNICTVÍ	23
4.2 STÁTNÍ VLASTNICTVÍ	23
4.3 REGIONÁLNÍ VLASTNICTVÍ	24
4.4 CÍRKEVNÍ VLASTNICTVÍ	24
5 FINANCOVÁNÍ OCHRANY KULTURNÍCH PAMÁTEK	25
5.1 PŘÍMÉ FINANCOVÁNÍ	25
5.1.1 Financování z rozpočtů obcí a krajů	25
5.1.2 Financování ze státního rozpočtu.....	26
5.1.2.1 Programy Ministerstva kultury ČR.....	26
5.2 NEPŘÍMÉ FINANCOVÁNÍ.....	31
5.2.1 Osvobození od daně z nemovitostí	31
5.2.2 Osvobození od daně darovací	32
5.2.3 Zvýhodněné odpisování	32
5.2.4 Bezplatná odborná pomoc.....	32
5.3 OSTATNÍ FINANCOVÁNÍ	32
5.3.1 Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru/Norsko.....	32
5.3.2 Evropský rok kulturního dědictví.....	33
5.3.3 Veřejné sbírky, soukromé dary	33
5.3.4 Ostatní možnosti.....	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34

6	PAMÁTNÍK TOMÁŠE BATI, ZLÍN	35
6.1	HISTORIE PAMÁTNÍKU	35
6.2	NÁVRAT PAMÁTNÍKU TOMÁŠE BATI.....	37
6.3	SOUČASNOST PAMÁTNÍKU	37
6.3.1	Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku	38
6.3.2	Financování památníku	38
6.4	BUDOUCNOST PAMÁTNÍKU	39
6.5	ROLE OBCE.....	39
7	KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ, PROVODOV	41
7.1	HISTORIE	41
7.2	SOUČASNOST KOSTELA	42
7.2.1	Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku	43
7.2.2	Financování kostela.....	43
7.2.3	Jiné možnosti financování kostela	44
7.3	BUDOUCNOST KOSTELA	45
7.4	ROLE OBCE.....	45
	ZÁVĚR	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
	SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	48
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	51
	SEZNAM OBRÁZKŮ	52
	SEZNAM GRAFŮ	53

ÚVOD

Kulturní dědictví, tedy i kulturní památky, jsou jedny z nejcennějších věcí, které může každá země vlastnit. Je jen v našem zájmu o tyto památky pečovat, chránit je a udržovat je pro další generace tak, jak to dělaly generace před námi. Kulturní památky jsou nenahraditelnou složkou naší kultury a společnosti.

Mnozí lidé si ani neuvědomují důležitost kulturního dědictví, berou jej jako samozřejmost, aniž by se zamysleli nad tím, jak jej co nejlépe zachovat a proč.

Téma bakalářské práce, Role obcí při ochraně kulturních památek, jsem si zvolila, protože mě zajímá historie a chtěla jsem se dozvědět více o samotných kulturních památkách.

Cílem této bakalářské práce je tedy zjistit, jak velkou roli mají obce při ochraně a péči o kulturní památky. V první části práce se tedy budu snažit objasnit základní pojmy dané problematiky. Dále pak se budu v této práci zabývat otázkou financování kulturních památek a také strukturou vlastnictví těchto památek.

Pro praktickou část práce jsem si zvolila dvě konkrétní kulturní památky a to Památník Tomáše Bati ve Zlíně a kostel Panny Marie Sněžné v Provodově. Obě zmíněné památky, jak památník, tak kostel, prošly rekonstrukcemi a různými zásahy, tudíž mají svoji vlastní historii a vlastní příběh, o kterém jsem se chtěla dozvědět více.

V první části práce budu využívat především rešerše literatury a internetové zdroje zabývající se danou problematikou. V druhé, praktické části, budu analyzovat stávající stav kulturních památek, formu vlastnictví a financování.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je analyzovat aktuální roli obcí při správě a ochraně kulturních památek. Předmětem první, teoretické části je vymezení základních teoretických pojmů souvisejících s problematikou ochrany a péče o kulturní památky. Konkrétní definice pojmů jako například kulturní památka, národní kulturní památka, památková zóna nebo památková rezervace. Po té je v této části bakalářské práce podán rozbor právní ochrany kulturních památek a jejich financování. V druhé, praktické části je provedena stručná analýza vybraných kulturních památek. Dále je v této práci popsáno vlastnictví a způsob financování konkrétních kulturních památek. Poslední část práce je věnována vyhodnocování aktuální role obcí při správě a ochraně daných kulturních památek.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

První kapitola bakalářské práce se zabývá vymezením základních pojmů, týkajících se problematiky péče o kulturní památky. Cílem této kapitoly je uvést čtenáře do daného tématu.

1.1 Kulturní památka

Přesná definice pojmu kulturní památka je zakotvena v zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči. Zmíněný zákon podle § 2 stanovuje, že za kulturní památku prohlašuje ministerstvo kultury České republiky věc movitou i nemovitou, případně její soubory. Za soubory kulturní památky lze považovat takové, které významně dokladují historický vývoj, životní způsob i prostředí společnosti od dávných dob až po současnost, jako důkaz lidského snažení a práce z nejrůznějších oborů, pro hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké či technické. Dále se může jednat o věci a jejich soubory, které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem (Pek, 2007, str. 13)

Jak napovídá samotný pojem „kulturní památka“, je zřejmé, že se jedná o věc, která je spjata s kulturou jako souboru hodnot vytvořených tělesnou i duševní činností lidí a utvářejících lidskou společnost nebo mající k ní přímý vztah. Kultura chápána v obecné rovině je chápána jako projev lidské činnosti, a to v pozitivním, ale i negativním smyslu slova. Kulturní památkou se tudíž může stát také věc, která vypovídá o velmi nekulturním chování lidstva, jako příklad lze uvést koncentrační tábor Osvětim Březinka. V České republice je například jako kulturní památka chráněno území obce Lidice. (Zídek a Klusoň, 2005, s 12)

Jak je výše zmíněno kulturní památky se dělí podle charakteru na movité a nemovité. Úplný a přesně stanovený seznam movitých kulturních památek není veřejnosti dostupný, avšak lze s jistotou říct, že tyto památky tvoří největší část památkového fondu České republiky. Do kategorie movitých kulturních památek se řadí individuální věci, které se dají přemísťovat a které byly původně vytvořeny s možností měnit místo, například malířská a sochařská díla, dobový nábytek, díla uměleckého řemesla, zbraně, vozidla či letadla, archeologické nálezy a podobně. (Varhaník a Malý, 2011, str. 4-5)

Nemovitými kulturními památkami jsou pozemky a stavby pevným základem spojeny s povrchem země, tudíž při vzniku nebyly určeny k přemísťování. Jedná se tedy především

o historické zahrady či parky, hrady, zámky, kostely nebo například stavby lidové architektury či pomníky a boží muka. Některé památky obsahují pouze jednotlivé budovy nebo stavby, na druhou stranu se v případě movitých památek může také jednat například o rozsáhlý komplex nebo soubor více objektů, které mohou svou rozlohou přesahovat i více katastrálních území. (Varhaník a Malý, 2011, str. 4-5)

1.1.1 Prohlášení věci za kulturní památku

Zahájit řízení o prohlášení věci za kulturní památku může ústřední orgán státní památkové péče, tedy Ministerstvo kultury, a to z vlastní iniciativy nebo na návrh. Výjimkou jsou archeologické nálezy, které prohlašuje za kulturní památku Ministerstvo kultury na návrh akademie věd české republiky. Aby se mohlo Ministerstvo kultury rozhodnout o prohlášení, či neprohlášení věci za kulturní památku, je za potřebí dvou podkladů, a to vyjádření krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Toto řízení je procesně upraveno podle zákona č. 500/2004 Sb., o správním řádu, a dále podle § 3 zákona o státní památkové péči. Zahájením řízení se rozumí okamžik, kdy ministerstvo kultury písemně vyrozumí vlastníka věci o samotném podání návrhu nebo o tom, že hodlá věc prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu. Vlastník má možnost se k řízení vyjádřit a zároveň je mu ustanovena povinnost tuto věc chránit před poškozením, odcizením či zničením.

O prohlášení věci za kulturní památku Ministerstvo kultury vyrozumí písemně jejího vlastníka, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností a odbornou organizaci státní památkové péče a u archeologických nálezů Akademii věd české republiky. Písemné vyrozumění se podává i v případě, kdy se prohlášení věci za kulturní památku neuskuteční. Věc se stává kulturní památkou dnem nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku.

V případě, že je prohlášení věci za kulturní památku ve veřejném zájmu, je možné jej provést i proti vůli vlastníka této věci. Proti takovému správnímu rozhodnutí se vlastník, podle zákona č. 500/2004 Sb. může bránit podáním řádného opravného prostředku, kterým je rozklad vůči napadenému rozhodnutí Ministerstva kultury nebo je oprávněn podat žalobu ve správním soudnictví příslušnému správnímu orgánu. (Varhaník a Malý, 2011, str. 14-15)

1.2 Národní kulturní památka

Národní kulturní památky jsou považovány za nejvýznamnější součást kulturního dědictví českého národa, které prohlašuje vláda České republiky svým nařízením za národní kulturní památky, ve kterém jsou stanoveny podmínky jejich ochrany a zabezpečování státní památkové péče. Národní kulturní památkou se může stát jediné věc, která je již prohlášena za památku kulturní, přitom se nemusí jednat o věc spadající do vlastnictví České republiky. (Pek, 2007, str. 13-14)

Seznam všech národních kulturních památek je zveřejněn na stránkách Národního památkového ústavu.

V současnosti je v České republice prohlášeno téměř tři sta nemovitých národních kulturních památek, např. zámek Kroměříž s Květnou a Podzámeckou zahradou nebo vila Tugendhat v Brně. Mezi movité národní kulturní památky se začleňují především doklady historického vývoje národa a jeho vyspělosti v oblasti umění a techniky. Jako nejznámější lze udat například korunovační klenoty, vybraný mobiliář z fondu Pražského hradu nebo pokladu chrámu sv. Víta. (Ministerstvo kultury ČR, ©2017a)

1.3 Památka UNESCO

Památky UNESCO patří do zvláštní kategorie kulturních památek, která však patří mezi kategorii celosvětově nejvýznamnější. Tyto památky zaštiťuje mezinárodní organizace UNESCO. Organizace nese název z anglického spojení United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, což znamená Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu. (Unesco-czech, ©2017a)

Organizace UNESCO považuje, za nezbytně nutné ochraňovat nikoli jen materiální výtvo-ry, ale i ojedinělé úkazy zformované přírodou (Atlasceska, ©2007-2017)

V dnešní době je pro ochranu památek vymezen mezinárodní systém, který je zakotven v mezinárodní Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972. Je známo, že se jedná o jednu z nejúspěšnějších mezinárodních smluv, jelikož jejími stranami jsou téměř všechny státy světa.

Bývalé Československo přijalo mezinárodní Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví v roce 1991 a od této doby se podařilo zapsat na Seznam světového dědictví UNESCO celkem 12 míst z České republiky, přičemž všechny mají povahu kulturního dědictví. Zmíněnou Úmluvu lze nalézt ve Sbírce zákonů č. 159/1991 Sb. (Unesco-czech, ©2017b)

Na seznamu světového dědictví je zapsáno 12 statků

(řazeny chronologicky podle zápisu):

- Historické jádro Prahy (1992)
- Historické jádro Českého Krumlova (1992)
- Historické jádro Telče (1992)
- Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (1994)
- Historické jádro Kutné Hory s kostelem sv. Barbory a katedrálou Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci (1995)
- Kulturní krajina Lednice-Valtice (1996)
- Zahrady a zámek v Kroměříži (1998)
- Vesnická památková rezervace Holašovice (1998)
- Zámek v Litomyšli (1999)
- Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci (2000)
- Vila Tugendhat v Brně (2001)
- Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči (2003)

(Národní památkový ústav ČR, © 2017a)

1.4 Památková rezervace

Památkové rezervace, památkové zóny a památkové ochranné pásmo se řadí do kategorií památkově chráněných území, které se dělí podle charakteru památek a dále podle stupně ochrany.

Území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů, může být prohlášeno jako celek za památkovou rezervaci. Toto prohlášení vydává vláda České republiky a stanovuje tak i podmínky pro zabezpečení ochrany těchto památek. Zajímavostí je, že se tyto podmínky mohou vztahovat i na nemo-

vitosti na území památkové rezervace, které kulturními památkami nejsou. (Varhaník a Malý, 2011, str. 28)

Památková rezervace může mít podobu městské, vesnické, archeologické a ostatní památkové rezervace. Řadí se do vyšší kategorie ochrany památkově hodnotného území (Národní památkový ústav, ©2017b)

Památková rezervace je celkově pojata tak, aby poskytnula ochranu pro skupinu nemovitých kulturních památek v prvotní historické skladbě nebo významnou archeologickou lokalitu. Památková rezervace představuje také jeden z nástrojů pro ochranu architektonického a archeologického dědictví, k jejichž ochraně se česká republika zavázala na mezinárodní úrovni (Zídek a Klusoň, 2005, s. 14)

1.5 Památková zóna

Území nebo jeho části s nižším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují značné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany.

Takové území může mít podobu městské či vesnické památkové zóny. Prezentuje nižší kategorii ochrany památkově hodnotného území. Chráněny jsou nejen jednotlivé kulturní památky, ale i ostatní objekty a plochy, tj. historický půdorys sídla, uliční interiéry; historické podzemní prostory (zejména sklepy, štoly), panorama s hlavními dominantami v blízkých i dálkových pohledech nebo například historické zahrady a parky. (Varhaník a Malý, 2011, str. 32)

1.6 Evidence kulturních památek

Kulturní památky jsou zapisovány do Ústředního seznamu kulturních památek České republiky, který vede odborná organizace státní památkové péče. Všechny krajské i obecní úřady s rozšířenou působností vedou seznam veškerých kulturních památek, nacházejících se na území daných obvodů.

V Ústředním seznamu kulturních památek České republiky nejde jen o pouhou evidenci těchto památek, tento seznam má dvě hlavní funkce. První funkcí, je již zmíněná, evidence a druhou neméně důležitou je funkce informační. (Varhaník a Malý, 2011, str. 39)

Dále pak seznam tvoří stejnopis rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku, rejstřík, evidenční listy a dokumentace včetně fotografií. Ústřední seznam je souborem primárních údajů, které stanovují kulturní památku, památkovou rezervaci a památkovou zónu. Do zmíněného seznamu se také zapisují dané parcely a vykreslují se hranice v kopiích pozemkových map.

Informace o tom, zda se daná kulturní památka nachází v památkové rezervaci, památkové zóně nebo ochranném pásmu, definuje zákon, ve kterém jsou taktéž uvedeny veškeré změny vlastnictví, přemístění a u nemovitých památek změna jejich využití. Zrušení prohlášení věci za kulturní památku se nachází v ústředním seznamu. Předmětem evidence jsou také památkové rezervace a památkové zóny. (Varhaník a Malý, 2011, str. 41-42)

2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY OCHRANY KULTURNÍCH PAMÁTEK

Listina základních práv a svobod, jakožto jeden z nejzákladnějších právních pramenů České republiky, upravuje oblast kulturních památek. Hlava čtvrtá článek 34 odstavec 2 říká, že právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem. O samotné ochraně a zachování kulturních památek pro další generace vypovídá článek 35 odstavec 3. „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.“

Jedním z tzv. zákonem chráněných obecných zájmů je mimo jiné zájem státní památkové péče na ochraně a zachování kulturních památek, což je stanoveno v článku 11 odstavci 4 Listiny základních práv a svobod. Ve zmíněném článku je zakotveno jedno ze zákonných omezení vlastnického práva. Zmíněný článek poukazuje, že vlastnictví zavazuje, a dále stanoví, že vlastnictví nesmí být zneužito proti zákonu. (Zákon č. 2/1993 Sb.)

Mezi základní mezinárodní smlouvy památkové péče patří:

Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy, podepsána dne 16. ledna 1992, publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 99/2000

Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, podepsána dne 3. října 1985, publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 73/2000

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, podepsána dne 16. listopadu 1972, publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 159/1991

Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví, je to soubor mezinárodních právních předpisů upravující mezinárodní památkovou péči. Součástí této mezinárodní rady památek a sídel je právě i Český národní komitét ICOMOS. Je nevládní organizací UNESCO.

Ochrana kulturních památek je zakotvena v rámci ústavního pořádku České republiky, konkrétně v **Listině základních práv a svobod**. (Zákon č. 2/1993 Sb.)

Dalším primárním právním předpisem je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Zmíněný zákon obsahuje pět souvislých okruhů. V první části se nachází základní stanovy státní památkové péče, definice základních pojmů, jako například vymezení kulturní památky, národní kulturní památky, památkové rezervace či památkové zóny.

Druhá část zákona uvádí jak pečovat o kulturní památky a stanovuje základní práva a povinnosti vlastníka kulturní památky při její ochraně a užívání. Vlastník movité či nemovité kulturní památky je, v případě prodeje, povinen přednostně nabídnout tuto památku Ministerstvu kultury. V § 14 jsou obsaženy veškeré dokumenty pro obnovu a restaurování kulturních památek, například dokumentace a typy žádostí, které vlastník využije při opravě či údržbě dané památky. Dále tato část zákona uvádí, že obec nebo kraj může na žádost vlastníka udělit ze svého rozpočtu příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky.

Třetí část zákona se věnuje archeologickým výzkumům a nálezům, tedy jejich provádění a vlastnictví movitých archeologických nálezů.

Předposlední část stanovuje základní instituce, jejich práva a povinnosti.

A konečně poslední část zákona se zabývá opatřením při porušení povinností. Jsou zde stanoveny pokuty, které mohou orgány památkové péče uložit právnickým i fyzickým osobám za jednotlivé přestupky, které jsou v poslední části také blíže popsány. (Zákon č. 20/1987 Sb.)

3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Organizační struktura stanovuje pozice jednotlivých institucí v rámci kulturní oblasti české republiky. Zmíněné instituce lze nazvat orgány státní památkové péče, jedná se o Ministerstvo kultury, Památkovou inspekci, celní úřady, krajské úřady, obecní úřady s rozšířenou pravomocí, obce a Národní památkový ústav. Pravomoci a administrativně právní členění jednotlivých institucí jsou zakotveny v zákonu č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, konkrétně v části čtvrté § 25 - § 34.

Jak tvrdí A. Peacock a I. Rizzo (2008, s. 15) veřejné orgány mají stále větší účast v oblasti péče a ochrany o kulturní dědictví.

3.1 Obce

Obec spravuje kulturní památky na katastrálním území dané obce a provádí kontrolu nad tím, jak samotní vlastníci kulturních památek plní povinnosti stanovené zákonem O státní památkové péči. Zmíněný zákon svoluje obcím zřizování právnických osob nebo organizačních složek určených k obnově památek. Tyto instituce mohou například poskytovat poradenské služby, dohlížet na právní předpisy nebo vypracovávat programy pro rozvoj a obnovu kulturních památek. Všechny činnosti v oblasti kultury jsou vykonávány v rámci samostatné působnosti (Zákon č. 20/1987, Sb.)

3.1.1 Obce

Obec je veřejnoprávní korporací, tudíž právnickou osobou, která je základní jednotkou veřejné správy. Obec, jako územně samosprávný celek, je zakotvena v Ústavě a dále pak v zákonu č. 128/2000 Sb., O obcích. Obec může podle místních podmínek po pro-jednání s obecním úřadem obce s rozšířenou působností zřídit právnickou osobu nebo organizační složku pro obnovu kulturních památek. (Varhaník a Malý, 2011, str. 213)

3.1.2 Obce s rozšířenou působností

Obce s rozšířenou působností provozují přenesenou působnost a organizují státní památkovou péči v příslušném správním obvodu ve shodě s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností má právo usměrňovat péči o kulturní památku, která je spravována obcí. Obec má stejné povinnosti jako vlastníci kulturní památky. Úřad užívá stanoviska k územně plánovací dokumentaci, provádí dohled nad péčí o kulturní

památku, vykonává státní správu v oblasti státní památkové péče a dohled při obnově kulturní památky.

Zmíněný obecní úřad participuje na vyhotovení koncepcí, územně plánovacích dokumentů, provádí kontrolu nad obcemi a reguluje je v oblasti péče o kulturní památky. Všechny funkce, které vykonává, jsou vykonávány v míře její působnosti, která je působností přenesenou. Na provádění těchto úkolů si rada obce může zřídit komisi státní památkové péče. Členy této komise jsou konzervátor památkové péče a zpravodaj. Konzervátor památkové péče má za úkol sledovat stav kulturních památek, účastní se na propagaci, kontroluje konání ostatních orgánů a vydává zprávy. Zpravodaj vykonává obdobnou práci jako konzervátor. Zpravodaj však působí jen v daném menším okruhu a o svých činnostech podává zprávy konzervátorovy. (Zídek a Klusoň, 2005, s. 26)

3.2 Kraje

Výkon státní památkové péče v kraji řídí krajský úřad. Jde o vrchní řídicí orgán kraje, zakotven v ústavním zákoně č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, a v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích.

Kraj je orgánem první instance pro řízení platné pro kulturní památky v případě, že Ministerstvo kultury ani vláda ČR není oprávněna k danému nařízení. Hlavním úkolem, který je úzce spjat s rozhodováním o kulturních památkách, je především výkon stavebního dohledu při obnově těchto památek. Krajský úřad v přenesené působnosti také dohlíží na ochranu archeologického dědictví, podle § 28.

V samostatné působnosti mohou kraje schvalovat koncepční materiály, poskytovat finanční příspěvky na zachování kulturních památek, popřípadě příspěvky na zachování nemovitostí v památkových rezervacích a zónách.

Dále schvaluje návrhy dlouhodobých, střednědobých prováděcích plánů, programů na zachování a obnovy kulturních památek v kraji. (Varhaník a Malý, 2011, str. 202)

3.3 Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro rozsáhlou oblast kultury a kulturních památek v České republice. Ministerstvo bylo zřízeno podle § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Toto ministerstvo má za úkol zpracovávat veškerou dokumentaci, týkající se dlouhodobého rozvoje státní památkové péče. Zajišťuje vzdělávání v oboru státní památkové péče. Ovšem jednou z nejdůležitějších funkcí je, poskytování finanční pomoci při obnově či ochraně kulturních památek. (Varhaník a Malý, 2011, str. 194-195)

3.4 Památková inspekce

Dle zákona o státní památkové péči § 27 je památková inspekce specializovaným kontrolním orgánem, který byl zřízen Ministerstvem kultury. Nejedná se tedy o samostatný správní orgán, díky čemuž nemůže vydávat vlastní nařízení. Nejdůležitějším úkolem památkové inspekce je vykonávat dohled nad dodržováním tohoto zákona. Památková inspekce může příslušným orgánům státní památkové péče navrhnout změny a opatření vedoucí k odstranění případných nedostatků a dohlížet na jejich plnění. (Ministerstvo kultury ČR, ©2017b)

3.5 Národní památkový ústav

Národní památkový ústav byl zřízen Ministerstvem kultury jako státní příspěvková organizace s celostátní působností. Statutárním orgánem Národního památkového ústavu je generální ředitel, který je oprávněn jednat jeho jménem ve všech záležitostech. Generálního ředitele, jmenuje a odvolává ministr kultury. Národní památkový ústav se dělí na hlavní pracoviště se sídlem v Praze a na územní odborná pracoviště s působností pro jeden nebo dva kraje. Pražské pracoviště zabezpečuje úkoly státní památkové péče vymezené vnitřními předpisy a územní odborná pracoviště působí pouze ve svém vymezeném okruhu.

Hlavní funkce je organizace a koordinace státní památkové péče, dokumentace kulturních památek, památkových rezervací a zón, vedení ústředního seznamu kulturních památek a příprava odborného podkladu pro ministerstvo. (Národní památkový ústav, ©2017c)

4 STRUKTURA VLASTNICTVÍ KULTURNÍCH PAMÁTEK

Právo vlastnit majetek je jedním z nejzákladnějších lidských práv, vydáno v Listině základních práv a svobod. (Zákon č. 2/1993 Sb.) Vlastnictví lze popsat jako stav, kdy vlastníci mohou věci držet, mohou s nimi disponovat a mají z nich užitek či jako vztah vlastníka k movité či nemovité věci. Tato práva a povinnosti jsou samozřejmě zakotveny v zákoně. Vlastnictví kulturních památek všechna tato práva akceptuje, ovšem ale také zavazuje a stanovuje vlastníkovu povinnost spojenou s ochranou a obnovou kulturních památek. (Zákon č.40/1964 Sb.)

V současné době se vlastnictví kulturních památek dělí do čtyř skupin a to, vlastnictví soukromé, vlastnictví státní, vlastnictví regionální a vlastnictví církevní. (Havlan, 2004, s. 17) Vlastník kulturní památky je ze zákona povinen hlásit obecnímu úřadu s rozšířenou působností každé ohrožení či poškození kulturní památky. Je třeba si uvědomit, že památka může být poškozena třetí osobou, ať už úmyslně či nikoliv, při požáru, povodni, nebo vlivem jiné živelné pohromy. V tom případě, vlastník nahlásí ono poškození a na vyžádání obdrží rozhodnutí o způsobu odstranění škod. (Zákon č. 20/1987, Sb.)

Dále má vlastník za povinnost ohlásit každou změnu kulturní památky. Dotčený úřad má právo změny upravit či zamítnout, v případě, že navrhovaná změna může památku ohrozit nebo poškodit. (Zídek a Klusoň, 2005, s. 20)

Co se týče případného prodeje kulturní památky, je vlastníková povinnost podle zákona ji přednostně nabídnout Ministerstvu kultury. Tato povinnost se týká movitých kulturních památek a dále národních kulturních památek. Na základě nabídky je ministerstvo podle povinnosti vyrozumět vlastníka o přijetí nabídky ke koupi, jinak toto právo státu na přednostní koupi zaniká. (Zákon č. 20/1987, Sb.)

4.1 Soukromé vlastnictví

Soukromý vlastník je fyzická nebo právnická osoba, která není členem veřejnoprávní instituce, náboženské organizace či církve. Ačkoliv jde o vlastnictví soukromé, vlastník nemůže s danou památkou jakkoliv jednat, aniž by nedostal povolení od orgánu státní památkové péče.

4.2 Státní vlastnictví

Stejně tak jako jakýkoliv právní subjekt, v České republice, může být vlastníkem kulturní památky také stát. Stát jako vlastník, má stejná práva a povinnosti jako jiní vlastníci, je

tedy v naprosto rovném postavení. Jménem státu jednají jeho organizační složky a státní organizace, které jsou financovány ze státního rozpočtu. Mimorozpočtové fondy, které si složky zřizují, mohou být dalšími zdroji financí. (Havlan, 2003, s. 32)

4.3 Regionální vlastnictví

Regionální vlastnictví lze ve skutečnosti označit jako vlastnictví obcí a krajů. Obce a kraje jsou plnohodnotnými právními subjekty, tudíž subjekty vlastnického práva. Jsou tedy také postaveny na stejné úrovni jako jakýkoliv jiný vlastník. Vykonavatelem vlastnických práv na této úrovni jsou obce, kraje či jejich organizační složky, nebo příspěvkové organizace. Obce a kraje mohou také zřizovat účelové či neúčelové peněžní fondy. Příjmy organizační složky jsou příjmem příslušného rozpočtu. Příspěvkové organizace obce a kraje operují s finančními prostředky získanými vlastní činností.

Tyto složky upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. (HAVLAN, 2004)

4.4 Církevní vlastnictví

Církev je vedena jako právnická osoba na základě zákona O svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností. Vlastníkem církevního majetku nikdy nemůže být fyzická osoba. Církev vlastní velkou většinu kulturních památek na území České republiky. Na péči o kulturní památky se samozřejmě nic nemění ani v případě církve, je zodpovědná za danou památku stejně tak jako každý jiný vlastník. (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Majetek církve se dělí dle správních útvarů dané církve. Hlavními zdroji pro církevní majetek jsou především státní příspěvky na platy duchovních, členské dary či státní podpora na péči o památky. (Peková a Pilný, 2002, s. 38)

5 FINANCOVÁNÍ OCHRANY KULTURNÍCH PAMÁTEK

Financování kulturních památek je jedním z nejzásadnějších procesů, vedoucích k zachování a ochraně těchto památek. Vlastník kulturní památky běžně není schopen nést všechny náklady vycházející s údržby dané památky či její opravy. Z tohoto důvodu má vlastník právo na různé druhy financování, nejčastěji pak v podobě příspěvků na zachování a obnovu kulturní památky, nebo formou odborného poradenství a daňových výhod. Samotné financování tedy dělíme na přímé, nepřímé a na ostatní finanční zdroje. (Národní památkový ústav ČR, ©2017d)

Podle A. Peacock a I. Rizzo (2008, s. 64) musíme ke správnému porozumění financování kulturních památek a kulturního dědictví jako takového, identifikovat subjekty v přístupu k historickým budovám.

5.1 Přímé financování

Financování ochrany kulturních památek je zakotveno v zákoně, který uvádí, že obec, kraj či ministerstvo kultury mají povinnost poskytnout finanční prostředky vlastníkovu kulturní památky tak, aby byla zajištěna dostatečná ochrana a udržení dané památky. Cílem památkové péče je především zachování kulturních památek. Tyto památky jsou totiž nenahraditelné a jedinečné. Památka, která jednou zanikne, už nikdy nemůže být v dostatečné míře nahrazena, nikdy více nebude mít kopie stejnou hodnotu jako originál. Zmíněná finanční výpomoc vlastníkovu vychází ze zákona O státní památkové péči. Peněžní prostředky se poskytují orgány územně samosprávných celků z komunálních rozpočtů, nebo ze státního rozpočtu. (Národní památkový ústav ČR, ©2017d)

5.1.1 Financování z rozpočtů obcí a krajů

Dle zákona O státní památkové péči mohou být vlastníkovu kulturní památky poskytnuty finance z rozpočtových prostředků obce či kraje, na základě vlastníkovu žádosti. Příspěvek je ale vlastníkovu poskytnu pouze tehdy, má-li k žádosti obzvlášť pádné důvody. Nejčastějším odůvodněným případem jsou zejména příspěvky na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturních památek za účelem jejího účinnějšího společenského uplatnění, nebo úhrada nákladů na zachování kulturní památky, které vlastník není schopen uhradit.

Právním titulem pro jeho poskytnutí může být správní rozhodnutí, jímž vzniká mezi obcí (krajem) a vlastníkem kulturní památky administrativněsprávní vztah charakteristický pod-

řízeným postavením vlastníka, o němž je autoritativně vrchnostensky rozhodováno. Může se však jednat i o smlouvu mezi obcí či krajem a vlastníkem. Tato smlouva má povahu veřejnoprávní, čili oba účastníci mají rovné postavení. O tom, jaký právní titul pro poskytnutí příspěvku bude zvolen, si rozhoduje sama obec či kraj. (Zídek a Klusoň, 2005, s. 38 - 39)

Příspěvek je nenárokovou částkou. Tato částka je vlastníkovi proplacena až po předložení faktur za provedené práce, nebo na základě odborného posudku znalce ceny provedených prací. Pouze ve velmi výjimečných případech je tato částka vyplacena vlastníkovi předem, v případě, že není zcela vyčerpána, vrací ji vlastník zpět obci či kraji. (Jurníková, 2004, s. 42)

5.1.2 Financování ze státního rozpočtu

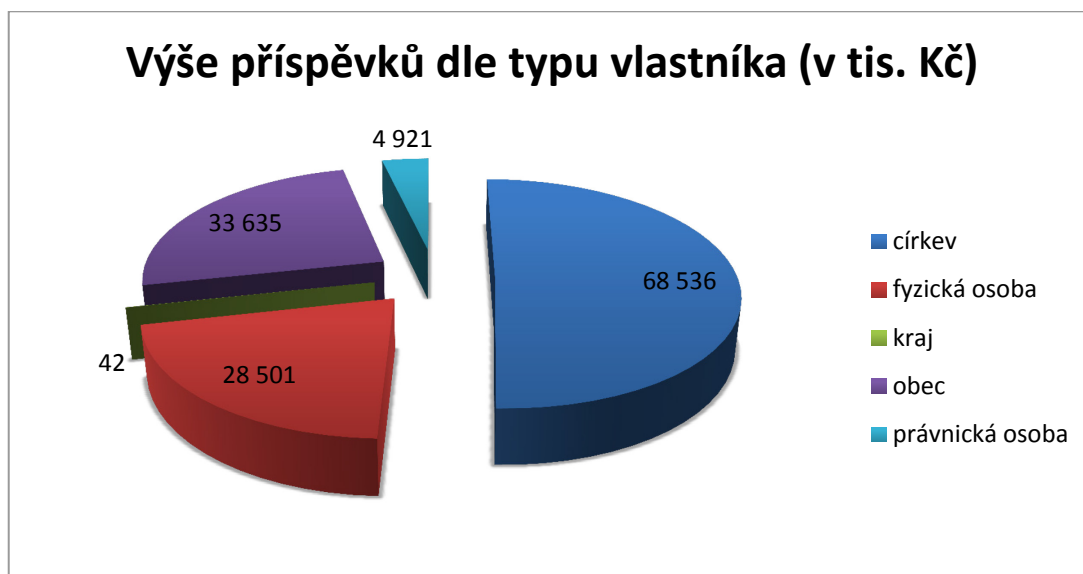
Vlastník kulturní památky může žádat o finanční příspěvek od státu, na základě památkového zákona. Stejně jako v předešlém případě, musí vlastník podat odůvodněnou žádost. Finanční podpora ze státního rozpočtu je poskytována prostřednictvím Ministerstva kultury ČR a to v případě mimořádného zájmu společnosti na zachování dané kulturní památky a to především tehdy, jedná-li se o národní kulturní památky, památky UNESCO, památky v havarijním stavu či památky zpřístupněné pro vzdělávací či náboženské účely. Ministerstvo kultury ČR poskytuje tento příspěvek přímo, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností. (Zídek a Klusoň, 2005, s. 38-39)

Ministerstvo kultury ČR má několik specializovaných programů, díky kterým může vlastník kulturní památky dosáhnout na finanční podporu. Jde například o program na podporu památek UNESCO, program na podporu občanským sdružením či program na podporu záchranných archeologických výzkumů. Prostřednictvím zmíněných programů se realizuje podpora, která je první pomocí od Ministerstva kultury ČR. Druhým způsobem je mimořádné financování z vlastního rozpočtu Ministerstva kultury. (Ministerstvo kultury ČR, © 2017d)

5.1.2.1 Programy Ministerstva kultury ČR

Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností – tento program participuje na zachování a obnově kulturních památek. Finanční prostředky jsou na základě zmíněného programu poskytovány pouze těm památkám, které nejsou v

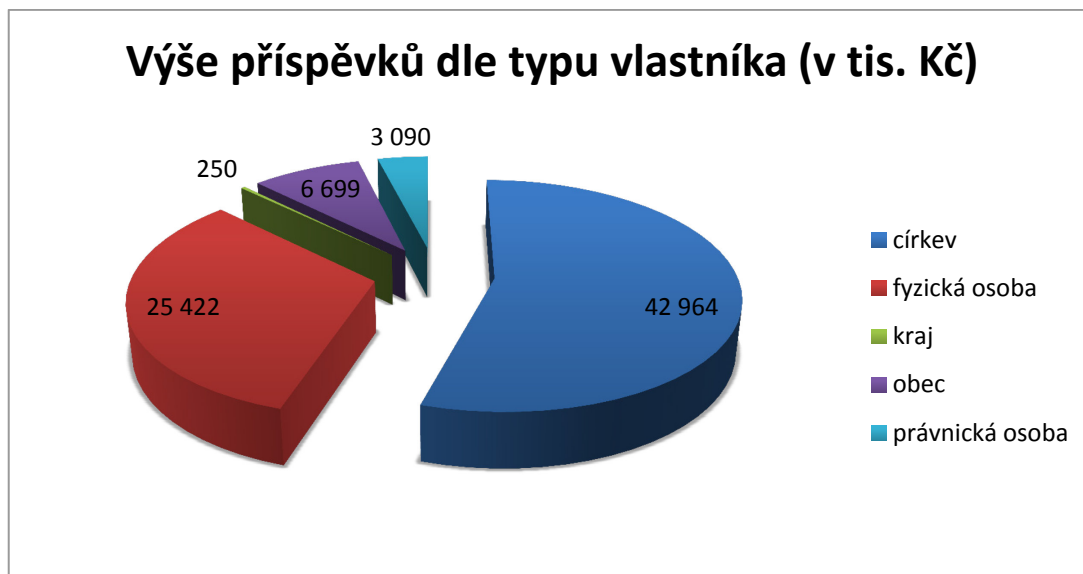
památkové rezervaci či zóně, nejsou národními kulturními památkami a nejsou ani ve vlastnictví státu.

Graf 1 Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím ORP (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)

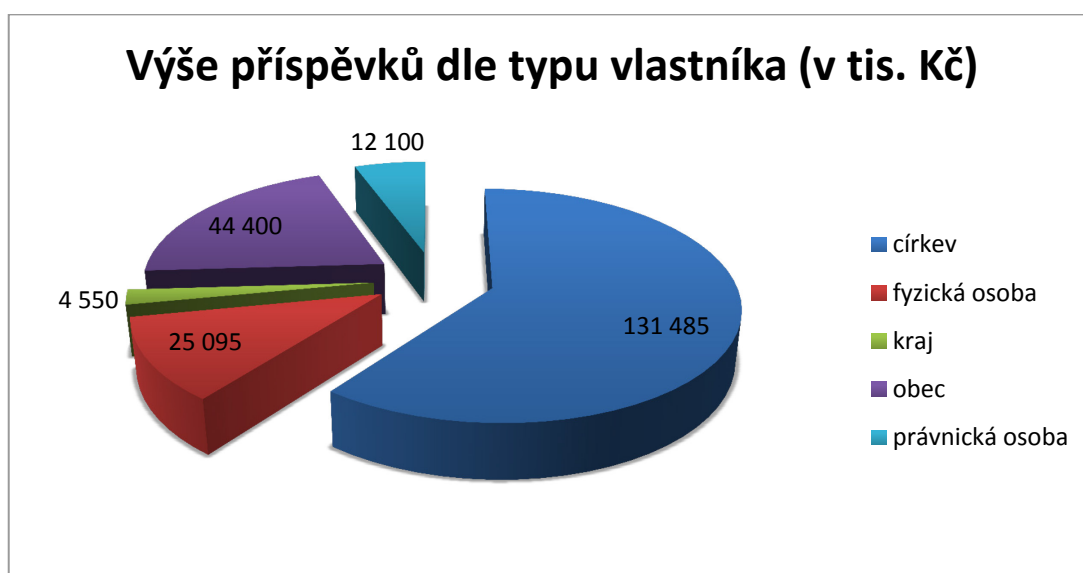
Havarijní program – poskytuje finanční pomoc na záchranu nemovitých kulturních památek v havarijním technickém stavu. Podpora je určena především na celkové zajištění stavby. Vlastník kulturní památky žádá o zařazení do havarijního programu prostřednictvím územně příslušného pracoviště Národního památkového ústavu. O příspěvek z daného programu nemůže žádat stát jako vlastník kulturní památky.

Aby vlastník mohl požádat o příspěvek z Havarijního programu, musí být dotčená věc prohlášena za kulturní památku. Vlastníci mohou podat žádosti o příspěvky do více programů současně, čerpat finanční podporu mohou jen z jednoho programu. Jedná se o účelový a nenárokový příspěvek, vlastník kulturní památky se na částce podílí určitým procentem.

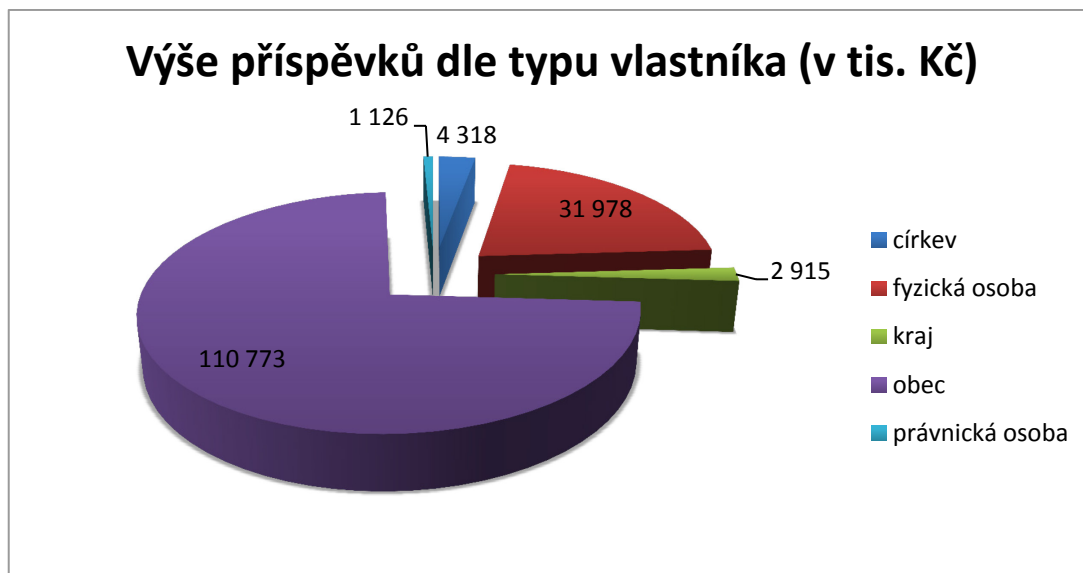
Graf 2 Havarijní program (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)

Program záchrany architektonického dědictví – účastní se na záchraně nejcennější části architektonického dědictví, jako například zámky, hrady, kláštery či historické parky a zahrady, které jsou na seznamu světových památek UNESCO, jsou prohlášeny národními kulturními památkami nebo kulturními památkami. Tento program se dlouhodobě podílí na zachování a obnově ohrožených nemovitých památek. Účast státu zde spočívá především v bezplatné odborné pomoci a samozřejmě v poskytování finanční podpory. Příspěvek je poskytován účelově, podle předem stanovených pravidel a bez ohledu na vlastnictví památky.

Graf 3 Program záchrany architektonického dědictví (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón – jak už vyplívá ze samotného názvu, program napomáhá k ochraně a obnově kulturních památek, které se nacházejí v historických částech měst, které byly prohlášeny za městskou památkovou zónu či rezervaci. Zde mohou být poskytnuty příspěvky pouze v případě, že má samotné město vypracovaný vlastní program regenerace.

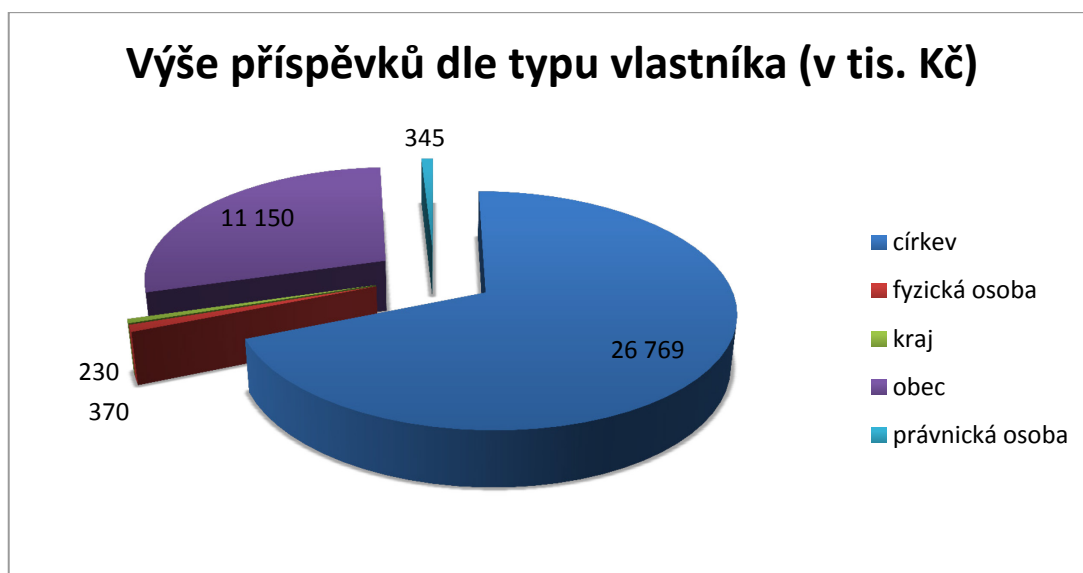
Graf 4 Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)

Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny – poskytuje příspěvky vlastníkům kulturních památek, které se nacházejí ve vesnických památkových rezervacích či zónách. Jedná se především o památky lidové architektury, jako například kapličky, chalupy či boží muka.

Graf 5 Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)

Program restaurování movitých kulturních památek – se podílí na obnově movitých kulturních památek, tedy především výtvarných děl nebo uměleckořemeslných prací. Program má za cíl chránit a uchovávat tyto ohrožené movité kulturní památky, ale také zvýšit zájem společnosti v péči o tyto památky. Důležitý je zde záměr restaurování movitých kulturních památek, který se předkládá společně s návrhem na zařazení do programu na příslušný kalendářní rok Ministerstvu kultury ČR. (Ministerstvo kultury ČR, © 2017d)

Graf 6 Program restaurování movitých kulturních památek (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)

Státní fond kultury ČR byl zřízen dle zákona o Státním fondu kultury České republiky. Ve zmíněném zákoně je zakotveno, že fond bude poskytovat účelové dotace, půjčky nebo nenávratné finanční výpomoci. Finanční prostředky fondu jsou určeny na konkrétní kulturní projekty. Fond v současné době neplní svou funkci, jelikož finanční prostředky z něj byly vydány naposled v roce 2006. V každém programu zasedá odborná komise, která má za úkol vybrat projekty a doporučit poskytnutí příspěvku. V případě, že vlastník dodá veškeré podklady v pořádku, Ministerstvo kultury ČR zhotoví rozhodnutí o poskytnutí finančního příspěvku. Příspěvek bývá vlastníkovvi proplacen po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. U všech programů je ale nutná spoluúčast vlastníka (kromě obnovy národních kulturních památek v Programu záchrany architektonického dědictví). (Belzová, ©2007)

5.2 Nepřímé financování

Péče o kulturní památky jsou stále více nákladnou záležitostí. Není tedy divu, že se vlastníci těchto památek nemohou spoléhat pouze na zdroje přímého financování. Nepřímé financování lze chápat jako finanční zdroje, poskytované státem nepřímo, tedy formou výhod, úlev či bezplatné odborné pomoci. Uvedená forma podpory poskytuje možnosti, které plynou z osvobození od daní a ostatních daňových výhod. Vlastníci kulturní památky mají na poskytnutí nepřímé formy financování právní nárok. Tento typ financování je pro vlastníka dostupný pouze tehdy, splní-li zákonem dané podmínky a povinnosti, dle kterých pak může na finanční zdroj dosáhnout. (Ministerstvo kultury ČR, ©2017c)

5.2.1 Osvobození od daně z nemovitostí

Daň z nemovitostí je dána zákonem č. 338/1992 Sb. O dani z nemovitostí a můžeme ji rozdělit na dvě části a to, daň z pozemků a daň ze staveb.

U daně z pozemků, jejímž předmětem jsou pozemky na území České republiky vedeny v katastru nemovitostí, se osvobozuje jeden celek se stavbou památkových objektů stanovených vyhláškou Ministerstva financí ČR v dohodě s Ministerstvem kultury ČR. Musí se jednat o zmíněný pozemek, na kterém se nachází kulturní památka zpřístupněná na základě smlouvy mezi vlastníkem a Ministerstvem kultury ČR.

Daň ze staveb se vybírá ze staveb na území ČR. Osvobozuje od této daně stavby kulturních památek a to po dobu osmi let, počínaje rokem následujícím po vydání stavebního povolení na stavební úpravy prováděné vlastníkem. (Czech Trade, ©2017a)

5.2.2 Osvobození od daně darovací

Poplatníkem daně darovací je nabyvatel. Od této daně se osvobozují osoby, které bezúplatně získaly majetek a řadí se do I. nebo II. skupiny podle zákona 357/1992 Sb., tedy manželé a příbuzní v přímé řadě. (Czech Trade, ©2017b)

5.2.3 Zvýhodněné odpisování

Vlastník kulturní památky má možnost, dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, zvláštního odpisování daných památek. Hmotným majetkem vyloučeným z odpisování jsou tedy movité kulturní památky. Ve zmíněném zákoně jsou dále stanoveny podmínky pro odpisování technického zhodnocení movitých i nemovitých kulturních památek.

5.2.4 Bezplatná odborná pomoc

Bezplatnou odbornou pomoc vlastníkově kulturní památky, ale také orgánům veřejné správy při výkonu jejich pravomocí, poskytuje Národní památkový ústav. Národní památkový ústav také zajišťuje odborný dohled v oblasti památkové péče, není však správním orgánem. (Ministerstvo kultury ČR, ©2017c)

5.3 Ostatní financování

Do kategorie ostatních finančních zdrojů patří zejména dotace, granty, sbírky a dary, či sponzorské dary. Jde o veškeré finanční zdroje, které neposkytuje stát. Další možnosti pro získání financí vychází z mezinárodních programů určených na podporu památkové péče. Důležitou roli zde hrají strukturální fondy Evropské unie nebo také finanční mechanismus EHP/Norska.

Vlastníci by se však měli co nejvíce snažit získat dostatečné finanční prostředky sami a snižovat svoji závislost na veřejných zdrojích. Mohou získávat příjmy např. z vlastní činnosti, pronájmu a ze vstupného. (Kesner, 2005, s. 41)

5.3.1 Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru/Norsko

Tři nečlenské státy Evropské unie (Island, Lichtenštejnsko a Norské království) založily roku 2004 finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru/Norsko. Cílem je snížení sociálních a ekonomických nerovností v Evropském hospodářském prostoru, což je stále velmi aktuální problematika.

Česká republika je příjemcem těchto fondů právě od roku 2004, tudíž od doby, kdy vstoupila do EU, čímž zároveň vstoupila do Evropského hospodářského prostoru, dále jen EHP: Aktuálně je ČR pátým největším příjemcem tohoto fondu, a to po Polsku, Rumunsku, Maďarsku a Bulharsku.

Memoranda o porozumění pro již třetí programové období Fondů EHP a Norska byla podepsána v Praze dne 4. Zář 2017. Podporu získají projekty zaměřené především na vědu a výzkum, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici. (Ministerstvo financí ČR©2017)

5.3.2 Evropský rok kulturního dědictví

Program Evropský rok kulturního dědictví, dále jen ERKD, byl schválen dne 17. května 2017 na plénu Evropského parlamentu. Cílem ERKD je především zvýšit obecnou informovanost obyvatel Evropy o příležitostech, které kulturní dědictví přináší. Ale také upozornit na problémy, kterým právě kulturní dědictví musí čelit, zejména pak dopad přechodu k digitalizaci, environmentální či fyzický tlak na památky či nedovolené obchodování s těmito památkami. Evropská unie vyčlenila finanční prostředky na dosažení těchto cílů, především ochrany a obnovy kulturních památek. (Ministerstvo kultury ČR ©2017e)

5.3.3 Veřejné sbírky, soukromé dary

Veřejné sbírky jsou upraveny zákonem, který říká, že veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžních příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel. Sbírkou je na základě tohoto zákona oprávněna konat pouze právnická osoba. Na rozdíl od soukromých darů, které mohou poskytovat jak osoby právnické, tak osoby fyzické, na základě darovací smlouvy. (Ministerstvo vnitra ČR, ©2017)

5.3.4 Ostatní možnosti

Dalšími zdroji pro financování kulturních památek mohou být pronájmy či speciální akce. V případě pronájmu, je vlastník povinen zajistit vhodné zabezpečení památky a vyhotovit smlouvu o pronájmu. Kluby přátel sdružují občany, kteří svou vlastní činností pomáhají při obnově a ochraně kulturních památek. Tyto kluby nevybírají peněžní prostředky a jsou rozšířeny především v zahraničí. (Kesner, 2005, s. 62)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PAMÁTNÍK TOMÁŠE BATI, ZLÍN

Zdroje pro tuto kapitolu jsem čerpala z osobních rozhovorů s Mgr. Pavlem Stojarem a s mým dědečkem, pamětníkem.

Památník Tomáše Bati byl postaven již v roce 1933 na východní straně města nad tzv. Domovy mládeže. Jeho základní a jedinou funkcí bylo uctění památky Tomáše Bati, který zahynul při letecké katastrofě 12. července 1932 v Otrokovicích.

Autorem projektu byl František Lydie Gahura, který patřil k nejvýznamnějším architektům své doby a v meziválečném Zlíně se podepsal pod celou řadu významných staveb. Památník Tomáše Bati patřil právě k těmto projektům a svou lehkou konstrukcí postavenou na stejném principu jako tovární haly. U stavby se uplatnil typový skelet výrobní budovy s variabilní dispozicí etáže. Památník tak doplnil architektonicky jednotný ráz mezi budovami pro studenty tehdejší Baťovi školy práce. František Lydie Gahura se narodil ve Zlíně (10. října 1891) a snad právě proto přistupoval k architektuře nově a dynamicky rostoucího města velmi úzký vztah. Společně s Tomášem Baťou tak položili základy nového moderního města, jehož první písemná zmínka pochází již z roku 1322, kdy jej koupila královna Eliška Rejčka. Město se však v průběhu staletí nedočkal většího rozmachu. Ten přišel, až díky Baťově obuvnické fabrice kdy bylo třeba dělníků. Počet obyvatel vzrostl z 2975 v roce 1900 až na téměř 50 000 obyvatel v roce Baťovy smrti v troskách letadla Junkers F 13.

Dnešní Statutární město Zlín je s téměř 75 tisíci obyvateli centrem Zlínského kraje. Zlín lze označit nejen jako významné průmyslové ale tak obchodní centrum.

6.1 Historie památníku

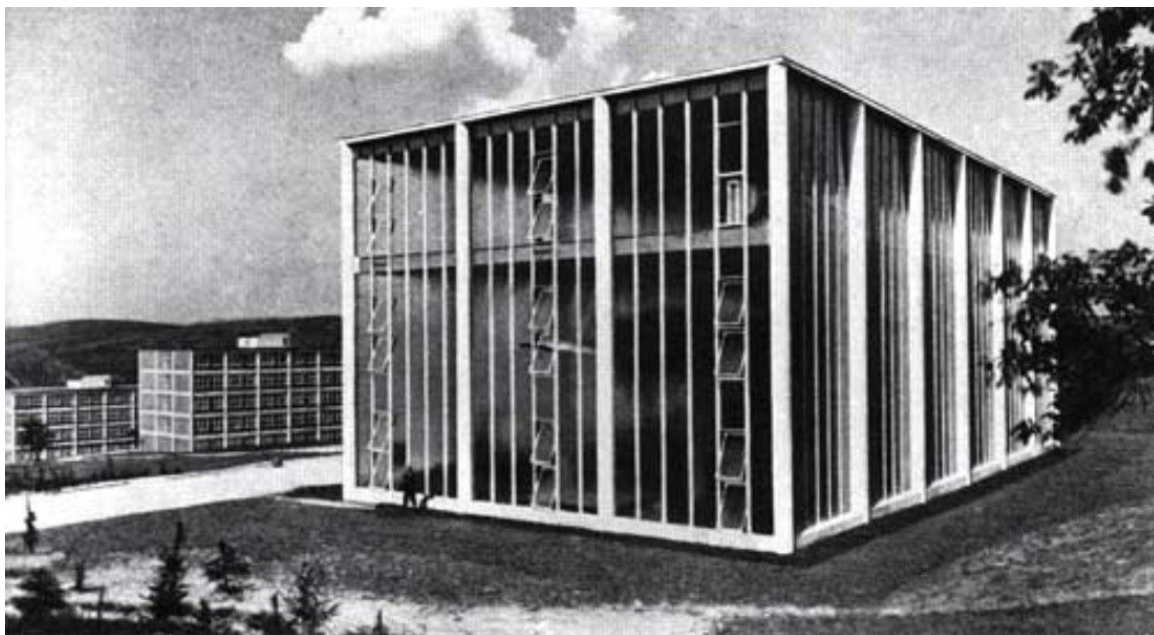
Stavba památníku byla zahájena roku 1933 výstavbou kulturního centra, které mělo uzavřít parkový prospekt mezi internáty. Úplně původní návrh měl obsahovat skupinu budov určených ke vzdělávání a studiu, na jejichž ose by se tyčil objekt Památníku Tomáše Bati. Došlo však jen k částečné realizaci Památníku a dvou studijních ústavů.

Architekt tohoto projektu, František Lydie Gahura, zde využil železobetonového skeletu s hladkými zasklenými plochami a krystalicky čistými liniemi, které měly zdůraznit hlavní vlastnosti Tomáše Bati – velkorysost, jasnost a optimismus.

Do prostor nového památníku byla přenesena sbírka obuvi a předmětů ze Zlínského zámku. Další obuvnické exponáty, které přibýly v průběhu krátké doby, zde byly i ukázky strojního zařízení a výrobků. Další úpravy expozice proběhly v roce 1934 a dále v letech 1940 a 1941. Celkově zde bylo vystaveno přes 500 párů obuvi z celého světa z různých historických období, celá řada fotografií, plánů a různých grafů. Největším předmětem vystaveným v památníku bylo letadlo Junkers F 13, které se s Tomášem Baťou a jeho pilotem zřítilo nedaleko výrobních hal v Otrokovicích.

Prvním zlomem v chodu Památníku Tomáše Bati byl listopad 1944, kdy byla budova vyřazena z provozu díky válečnému bombardování. Budova byla poškozena bombami amerického letectva a zůstala mimo provoz několik let. Sbírkové předměty byly po čase přemístěny.

Dalším mezníkem byl rok 1948, kdy bylo rozhodnuto o změně využití budovy a z Památníku Tomáše Bati a muzea vznikl Dům umění, kde následně našla své působiště Filharmonie Bohuslava Martinů. Přestavba památníku na koncertní sál a zázemí filharmonie si vyžádala velkého stavebního zásahu. Betonový skelet se skleněnou výplní sice přečkal, ale interiéry památníku byly zcela přestavěny. Dům umění byl doslova vestavěn do původního skeletu a rubové části vnitřního obložení byly vidět pouhým okem přes dekorativní sklo, které původně zdobilo a provzdušňovalo celou budovu dle návrhu Františka Lydie Gahury. Následně byly k budově doslova přilepeny přístavy. Již zmíněná Filharmonie Bohuslava Martinů zde působila od roku 1953 a v horním podlaží byla od roku 1957 umístěna galerie.

Obrázek 1 Památník Tomáše Bati 1933 (Zdroj: Zlin.eu)

6.2 Návrat Památníku Tomáše Bati

O potřebě vrátit památníku jeho původní funkci se ve Zlíně mluvilo již od roku 1990, kdy se městu vrátil jeho původní název a s ním i tzv. zlínský a baťovský duch. Bylo však třeba nejprve vyřešit přemístění galerie a především Filharmonii Bohuslava Martinů.

Galerie nakonec našla své místo v renovovaných budovách 14 a 15 bývalého areálu baťovských závodů. V těchto nových prostorách Baťova institutu 14|15 byly v roce 2013 otevřeny: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně a Krajská knihovna Františka Bartoše.

Filharmonie Bohuslava Martinů od roku 2011 sídlí v nově zbudovaném Kongresovém centru, které je dílem další významné zlínské rodačky Evy Jiříčné. Přestěhováním filharmonie z budovy Domu umění mohly být započaty kroky vedoucí k návratu Památníku Tomáše Bati nejen občanům města a turistům, ale především dalším generacím.

6.3 Současnost památníku

V současné době probíhají stavební práce, jejichž úkolem je vrátit budově nejen původní vzhled dle návrhu Františka Lydie Gahury, ale také její ideovou funkci.

V prosinci 2016 byly započaty vyklízecí práce a v lednu 2017 se již začalo s bouráním v interiérech budovy. Další bourací práce odstranily nevzhledné přístavby po bocích budo-

vy a v dubnu 2017 se začalo stavět. Nejprve uvnitř budovy vyrostlo nové centrální schodiště a další části interiéru. Vnější skleněný skelet prochází kompletní rekonstrukcí, neboť některé ze skleněných prvků byly v minulosti nahrazeny. Je třeba dodat i to, že díky „komunistickému přístupu“ byla zachována celá řada prvků. Vestavba Domu umění do Památníku Tomáše Bati probíhala pod taktovkou nedokonalého stavebního přístupu a díky právě tomuto laxnímu přístupu se v průběhu rekonstrukce našla celá spousta malých i velkých prvků z původního památníku.

Restaurátorské práce byly spuštěny na jaře 2018 tak, aby do konce roku mohl být památník předán do užívání. V těchto dnech je při pohledu na staveniště možno nejen prohlédnout celou budovu, ale především zahlédnout celou řadu rozlišných profesí při práci. Díky skleněnému skeletu je tak doslova před očima možno vidět jak se památník vrací ke své původní kráse a účelu. K dokonalosti pak už bude scházet jen jediné, replika letadla, v němž našel smrt Tomáš Baťa.

6.3.1 Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku

Budova je ve vlastnictví Statutárního města Zlína a stojí na pozemku vlastněním taktéž Statutárním městem Zlínem. Objekt je od roku 1958 zapsán na Seznam nemovitých kulturních památek pod katalogovým číslem 1000141219. V současné době je zapsán včetně dvou novodobých staveb, tzv. přístavků.

6.3.2 Financování památníku

Financování provozu Památníku Tomáše Bati od jeho otevření zajišťovalo město Zlín, až do roku 1949 kdy bylo město přejmenováno na Gottwaldov na počest prvního dělnického prezidenta Klementa Gottwalda a financování převzala Komunistická strana. O 24. listopadu 1990 je Zlín statutárním městem a opět přebírá odpovědnost za financování. Provoz budovy je tedy hrazen částečně z rozpočtu města formou příspěvkové organizace Filharmonie Bohuslava Martinů, o. p. s.

Rekonstrukci Památníku Tomáše Bati předcházela debata ve společnosti i mezi politiky. Bylo zřejmé, že rekonstrukce památníku bude finančně náročná a pro město by nebylo možné celou rekonstrukci zaplatit ze svého rozpočtu. Zájem veřejnosti byl sice velký, ale částka vybraná v rámci Veřejné sbírky Zlíňané sobě byla v rámci celého rozpočtu prakticky zanedbatelná. Bylo tedy jasné, že bude třeba pomoci z Ministerstva kultury a hlavně podpory politiků. Zastupitelé města zahájili řadu jednání s cílem zajistit podporu projektu

revitalizace památníku v senátu a u jednotlivých ministrů. Díky této aktivitě se podařilo vyjednat dotaci Ministerstva kultury, která sníží výdaje města téměř na polovinu. I přes tento fakt je provoz takové instituce pro město velmi náročný a bude třeba hledat další možnosti využití budovy.

Financování rekonstrukce Památníku Tomáše Bati je hrazeno ze tří zdrojů. Hlavním zdrojem jsou finance uvolněné z rozpočtu města, dalším velký díl činí dotace a svým dílem přispěli také občané města.

Celkové předpokládané náklady na kompletní rekonstrukci a restaurátorské práce činí 70 milionů korun. Dotace Ministerstva kultury sníží náklady města o celých 32 milionů korun. Občané města v rámci veřejné sbírky Zlíňané sobě vybrali 200 tisíc korun. Tato částka taktéž sníží celkové náklady města.

Následný provoz Památníku Tomáše Bati bude v budoucnu hrazen částečně z výnosu z turistického ruchu a částečně dotován z rozpočtu Statutárního města Zlína. O tom jak nabídnout možnost využití památníku v rámci soukromého sektoru a snížit tím náklady na jeho provoz se momentálně jedná na kulturním odboru města.

6.4 Budoucnost památníku

Památník Tomáše Bati po své rekonstrukci nabídne důstojnou památku na zakladatele nového Zlína a obuvnického gigantu, který ovlivnil nejen životy lidí, ale změnil i světový pohled na meziválečné Československo.

Pro město pak tato rekonstrukce znamená další krok ve vypořádání s komunistickou minulostí a vybudování velkého turistického lákadla do budoucnosti. Ve spojení s kulturním centrem v Baťově institutu 14|15 a budovou 21 bude památník tvořit trojici pilířů turisticky atraktivních destinací ve městě.

Z architektonického hlediska jde o další z řady budov, které jsou dominantou zlínské architektury 20. a 30. let minulého století. Uvedení Památníku Tomáše Bati do původního stavu se Zlín hlasitě hlásí ke své baťovské historii a architektuře.

6.5 Role obce

Obec, v tomto případě statutární město Zlín, má primární funkci v péči a ochraně Památníku Tomáše Bati. Zlín, jakožto vlastník a správce památníku má největší snahu na ochraně této památky a zachování pro další generace. Jako hlavní a jediný vlastník, má město na

starost zajištění veškerých financí na správu a ochranu této památky. Jak už bylo zmíněno výše, v současné době probíhá rozsáhlá přestavba památníku, která bude finančně velmi nákladnou. Nutno tedy podotknout, že by památník v rukou fyzické osoby mohl jen chátrat, z důvodu nedostatku finančních zdrojů.

Po dokončení přestavby bude nutné památník spravovat a dál o něj pečovat, na což je město připraveno. Část nákladů pokryje vlastní činnost, tedy vybrané vstupné z budoucího muzea.

V konkrétním případě je tedy role obce při ochraně dané kulturní památky jednoznačně důležitá.

Lze tedy konstatovat, že tomuto projektu není moc co vytknout. Kdybychom měli uvažovat o návrhu na zlepšení fungování obce v daném případě, napadá mě jen, že tato rekonstrukce měla přijít již dříve. Projekt byl zdržen výstavbou Kongresového centra, která pohltila mnohem více finančních prostředků, než bylo plánováno.

7 KOSTEL PANNY MARIE SNĚŽNÉ, PROVODOV

Obec Provodov se nachází v okrese Zlín ve Zlínském kraji, leží v Luhačovickém Zálesí, mezi městy Vizovice, Luhačovice a Zlín. K 1. lednu 2018 je počet obyvatel v obci Provodov 805.

Poutní kostel Panny Marie Sněžné je významnou barokní památkou. Ve spojení s úpravou okolí má krajinnotvorný význam. Zachovává taktéž kulturně historickou tradici ve formě pravidelně se konajících poutí. Splňuje pojetí kulturní památky ve smyslu §2 a 42 zákona č.20/1987 Sb. o státní památkové péči. Památková péče se vztahuje na zastavěnou plochu poutního kostela s blízkou kaplí a nezastavěnou plochou stavební parcely s přílehlým schodištěm. Památková ochrana se nevztahuje na novodobou stavbu krytého svatostánku pro kázání pod širým nebem. (Památkový katalog ©2017)

Kostel Panny Marie Sněžné se nachází v obci Provodov, na poutním místě Malenisko. Malenisko leží asi jeden kilometr jihovýchodně od obce Provodov. Poutní kostel je zasvěcen Panně Marii Sněžné. Jedná se o menší poutní kostel z roku 1750. Tento kostel byl tehdy vystavěn v barokním slohu a má velmi jednoduchý interiér. Památkově chráněný interiér kostela je zvláštní právě díky své jednoduchosti a prostotě. Součástí původního zařízení je obraz Panny Marie Kojící, což je velmi ojedinělé vyobrazení. (Malenisko ©2018)

Vedle kostela je novodobý oltář pro bohoslužby pod širým nebem. Dále je zde kaplička z roku 1865 a pod ní studánka. Od kaple vede Křížová cesta, která končí u další kaple. Malenisko, jehož součástí je kostel Panny Marie Sněžné, je jedním z nejznámějších poutních míst na Moravě. Poutní kostel je součástí římskokatolické farnosti Provodov. (Malenisko ©2018)

7.1 Historie

První zmínky o poutním místě Malenisko pochází z počátku 18. století. K počátkům poutního místa se váže legenda, vyprávějící o slepé mlynářce, které se ve snu zjevil stařec a ukázal jí místo se studánkou na kraji lesa. Mlynářka si umyla oči vodou ze studánky a uzdravila se. Legenda se šířila rychle a od roku 1712 putovali lidé ze širokého okolí, právě na toto místo, aby byli také uzdraveni. Dorota Jahodíková z Pašovic věnovala jako poděkování za uzdravení poutnímu místu obraz Matky Boží kojící, což je velmi ojedinělé a vzácné dílo. Reprodukce tohoto obrazu je možno nalézt u mnoha studánek v okolních lesích.

Nachází se zde také křížová cesta, pocházející z roku 1877. Tato cesta byla již na konci století přestavěna. V současnosti je zde, v pořadí již třetí, křížová cesta vybudována mezi lety 1917 až 1918 jako vzpomínky na padlé vojáky v 1. světové válce. Křížová cesta je také chráněna jako nemovitá kulturní památka České republiky.

Majitel luhačovického panství, hrabě Wolfgang Serenyi, nechal postavit u studánky nejprve dřevěnou kapličku, po té, co se díky léčivé vodě také uzdravil. V roce 1735 ji však vystřídala kaple zděná. Nová svatyně byla slavnostně posvěcena na svátek Panny Marie Sněžné 5. srpna 1735. Tato zděná kaplička byla roku 1750 přestavěna na poutní kostel, především díky velké oblibě poutního místa, ale také z kapacitních důvodů. V roce 1752 byl zde ustanoven první duchovní správce. Podobu z roku 1750 si kostel nese až do současnosti, barokní podobu bez jakýchkoliv rušivých zásahů. (Památkový katalog ©2017)

7.2 Současnost kostela

Poutní místo Malenisko, spolu s kostelem Panny Marie Sněžné, je v současné době spravováno ze Želechovic. Konají se zde pravidelné nedělní bohoslužby a hlavní pouť se zde slaví v neděli okolo 5 srpna, což je datum starého církevního svátku Panny Marie Sněžné.

Kostel má plnohodnotnou funkci, konají se zde bohoslužby, svatební či smuteční obřady nebo také křty. Poutní místo jako takové má své místo na žebříčku návštěvnosti, už zde bylo zmiňováno, že toto místo patří mezi nejznámější poutní místa na Moravě. Ovšem známé je především u věřících, u nevěřící části obyvatel povědomí o tomto místě kolísá.

Obrázek 2 Kostel Panny Marie Sněžné, Provodov (Zdroj: Turistika.cz)

7.2.1 Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku

Vlastníkem kulturní památky je Římskokatolická farnost Provodov, spadající pod arcidiecézi olomouckou. Evidenční číslo poutního kostela Panny Marie Sněžné v Ústředním seznamu kulturních památek je 7-2056. Kostel byl vyhlášen za kulturní památku dne 3. května 1958, od té doby je tedy chráněn zákonem č. 20/1987 Sb.

7.2.2 Financování kostela

V období mezi lety 1985 až 1988 se uskutečnila poměrně náročná rekonstrukce kostela Panny Marie Sněžné. Tato rekonstrukce zahrnovala především v obnově fasády, opravě střechy, celkové odvlhčení kostela a rekonstrukce schodišť. Rekonstrukcí prošel také interiér kostela a to zejména elektroinstalace a výmalba. Celý projekt byl financován ze sbírek z bohoslužeb a zejména pak z příspěvků obce Provodov. Na samotné akci se podíleli také sami věřící a nadšenci z okolí.

V roce 2017 se obec Provodov rozhodla opravit stávající kostkovou cestu, která vede přímo ke kostelu Panny Marie Sněžné. Stav cesty byl velmi špatný, byla vytvořena z dnes už velmi zastaralých dlažebních kostek, které jsou kluzké, zadržují vodu a celou cestou jsou vlivem času vyjeté koleje, tudíž se cesta stává nebezpečnou.

Obec chtěla vystavět komunikaci novou, bezpečnou, jen měla zájem, aby byl zachován historický ráz poutního místa, takže se nová cesta skládá opět z dlažebních kostek. Tento záměr schvalovali jak obyvatelé obce Provodov, tak návštěvníci poutního místa Malenisko. Je nutno zmínit, že ke každému takovému kroku, je vlastník památky povinen opatřit si závazné stanovisko orgánu státní památkové péče.

Rekonstrukce komunikace byla však velmi nákladnou záležitostí a sama farnost ani obec by takové náklady nezvládli ufinancovat. Proto obec Provodov podala žádost o dotaci z Ministerstva pro místní rozvoj. Zmíněná rekonstrukce vyšla zhruba na 1,2 milionu korun.

7.2.3 Jiné možnosti financování kostela

Farnost by samozřejmě mohla své náklady financovat i jinými způsoby, mohla by například využít programů Ministerstva kultury, kterým se věnovala samotná kapitola Financování. Konkrétně by mohlo jít o Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny. Kostel Panny Marie Sněžné je ale v téměř vynikajícím stavu, zásluhou farníků a nadšených návštěvníků a samozřejmě obce Provodov. Dalším zdrojem finanční pomoci by v daném případě mohl být Program zachrany architektonického dědictví. V neposlední řadě by se mohla farnost Provodov zapojit do dotačních programů Evropské unie. Další možností jak získat peněžní prostředky pro tuto farnost by mohly být nadace či nadační fondy.

V současné době je ale problém, že žádný z programů či fondů není schopen financovat vnitřní vybavení nemovité památky.

Za problém lze považovat i složité a zdlouhavé řešení jakýchkoliv dotací, dotačních programů či grantů. Ve farnostech, ale ani v menších obcích zpravidla nejsou dostatečně kvalifikovaní lidé, kteří by byli schopni a ochotni podat kvalitně vypracovanou žádost o dotační prostředky. Je to dáno tím, že samotné vyplnění žádosti není vůbec jednoduchou a časově nenáročnou záležitostí. Pokud by ale v tomto případě farnost byla schopna žádost podat, není zde žádná záruka, že jí bude přidělena požadovaná peněžní částka a ani zda vůbec bude žádost schválena.

Díky těmto složitostem farnost využívá zejména sbírek a pomoci ze strany obce.

7.3 Budoucnost kostela

Kostel Panny Marie Sněžné má mezi věřícími obyvateli stálé místo. Nachází se v atraktivní krajině, je dostupné autem, autobusem či pěší chůzí. Poutní místo jako celek je také dostatečně vybaveno pro potencionální návštěvníky.

Kostel se v současnosti nachází ve velmi dobrém a zchovalém stavu, tudíž není nutno plánovat zásadní zásahy či rekonstrukce. Pokud by ale v budoucnu byla nevyhnutelná jakákoliv stavební oprava nebo jen úprava, byla by z velké části hrazena z prostředků farnosti.

7.4 Role obce

Role obce Provodov na fungování a ochranu kostela Panny Marie Sněžné v Provodově je velmi důležitá. Nejedná se o úplně stejnou situaci jako u Památníku Tomáše Bati ve Zlíně, jelikož v této situaci jde o jiný druh vlastnictví kulturní památky, ale i zde je působení obce značné. Přestože se jedná o malou obec ve Zlínském kraji, pravidelně přispívá farnosti na provoz a veškeré náklady spojené s vlastnictvím památky tohoto typu.

Celkové vztahy mezi farností Provodov a samotnou obcí Provodov se dají hodnotit velmi pozitivně. Obec si uvědomuje, jak je důležité pečovat o kulturní památky i o kulturní dědictví jako takové.

Návrhem zlepšení by ze strany obce mohla být asi jen větší propagace poutního místa. Česká republika má druhý nejnižší podíl občanů, hlásících se k jakémukoliv náboženství, v rámci Evropského kontinentu. I přestože je poutní místo Malenisko známé, tak se dá říci, že je známé pouze mezi věřícími osobami. Nebylo by tedy na škodu, poukázat na krásy a zajímavosti tohoto místa do široké veřejnosti, zvýšit návštěvnost a tím také počet potencionálních osob, které by mohly poskytovat finanční prostředky na správu a udržení zmíněné památky.

ZÁVĚR

Ochrana kulturních památek je nedílnou součástí péče o občanskou společnost a kulturní dědictví jako takové a právě obec zde hraje klíčovou roli. A ta je dána právě tím, že obec je ze svého místního postavení schopna nejlépe říci, která památka potřebuje zvýšenou péči a hlavně v jakém rozsahu. Navíc je to právě obec, která dokáže posoudit nejen aktuální stav dané kulturní památky, ale také dokáže posoudit a případně zajistit její další využití. Obec by tudíž měla při sestavování seznamu kulturních památek, které vyžadují zvýšenou ochranu přihlížet také k tomu, kde daná stavba stojí a jaké bude její další využití. Obec by se také měla snažit, aby kulturní památka sloužila širší veřejnosti a zlepšila úroveň turistického ruchu do té míry, aby byla zátěž na kulturní památku snesitelná.

Obce nejen spravují památky ve svém katastrálním území, ale také musejí dohlížet na vlastníky kulturních památek a kontrolovat jak plní povinnosti stanovené zákonem O státní památkové péči.

Další rolí obce při ochraně kulturních památek je role mediátora, prostředníka mezi politiky, památkáři a ochránci přírody. Hledat cestičky jak místní problémy dostat do hledáček politiků na krajské a nejvyšší úrovni. Pokusit se zajistit finance z různých fondů a dotací určených na ochranu památek a místní rozvoj. Obec v roli takového mediátora musí být schopna zrychlit a zjednodušit procesy schvalování a financování.

Dále musí danou problematiku komunikovat s občany, seznámit je s cílem a případným dosahem na jejich okolí. Upozornit nejen na přínosy, ale také negativa a připravit občanskou společnost na nutné výdaje spojené s ochranou kulturních památek v jejich okolí. Patřičnou komunikací se společností si zajistit podporu a napomoci tak dalšímu využití památek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- HAVLAN, Petr, 2004. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 374 s. ISBN 80-7201-453-6.
- KESNER, Ladislav, 2005. *Marketing a management muzeí a památek*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 304 s. ISBN 80-247-1104-4.
- PEACOCK, Alan T. a Ilde RIZZO, 2008. *The heritage game: economics, policy, and practice*. Oxford: Oxford University Press, xx, 209 s. ISBN 978-0-19-921317-7.
- PEK, Tomáš, 2007. *Financování provozu, údržba a obnova památek*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 116 s. ISBN 978-80-245-1309-6.
- PEKOVÁ, Jitka a Petr PILNÝ, 2002. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. Vyd. Praha: ASPI publishing,s.r.o., 441 s. ISBN 80-86395-21-9.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol., 2004. *Správní právo – zvláštní část*. 5. Doplněné vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 399 s. ISBN 80-210-3417-3.
- ZÍDEK, Martin a Jiří KLUSOŇ, 2005. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF – Arch., 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

ATLASCESKA ©2007-2017, *Unesco* [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z:
<http://www.atlasceska.cz/ceska-republika/pamatky-unesco/>

BELZOVÁ, Alena. ©20017. *Finanční příspěvky na obnovu kulturních památek ze státního rozpočtu. Časopis stavebnictví* [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z:
http://casopisstavebnictvi.cz/financi-prispevky-na-obnovu-kulturnich-pamatek-ze-statniho-rozpocetu_N347

CZECH TRADE. ©2017a. *Daň z nemovitostí. BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dan-z-nemovitosti/dan-z-nemovitosti/1001677/45119/#a1>

CZECH TRADE. ©2017b. *Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí. BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dan-dedicka-darovaci-z-prevodu/dan-dedicka-darovaci-prevodu-nemovitosti/1001680/45431/#a01>

ČESKO: *Zákon č. 20/1987 Sb. ze dne 30. března 1987 o státní památkové péči*, v platném znění. In: Národní památkový ústav [online]. [cit. 2017-10-12]. Dostupný z:
<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/zakon-o-pamatkove-peci>

ČESKO: *Zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004 správní řád*. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2017-11-02]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

ČESKO: *Zákon č. 2/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992 Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky* In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2017-11-02]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

ČESKO: *Zákon č. 40/1964 Sb. ze dne 26. února 1964 Občanský zákoník* In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-02-02]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40>

MALENISKO ©2017, *O Malenisku* [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z:
<http://www.malenisko.cz/omalenisku.htm>

- MINISTERSTVO FINANČÍ ČR ©2017, *Fondy EHP a NORSKA* [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/>
- MINISTERSTVO KULTURY ČR ©2017a, *Národní kulturní památky* [online]. [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narodni-kulturni-pamatky-262.html>
- MINISTERSTVO KULTURY ČR ©2017b, *Památková inspekce* [online]. [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/narodni-kulturni-pamatky>
- MINISTERSTVO KULTURY ČR ©2017c, *Příručka vlastníka kulturní památky Kulturní památky a péče o ně* [online]. [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-290.html>
- MINISTERSTVO KULTURY ČR ©2017d, *Dotační programy* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>
- MINISTERSTVO KULTURY ČR ©2017e, *Evropský rok kulturního dědictví* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/hlavni-cile-1719.html>
- MINISTERSTVO VNITRA ČR ©2017, *Veřejné sbírky* [online]. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. ČR © 2017a, *Památky České republiky zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO* [online]. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: <http://ftp.npu.cz/vystava-unesco/pamatky-unesco/>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. ČR © 2017b, *Památkově chráněná území* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. ČR © 2017c, *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/pracoviste-npu>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. ČR © 2017d, *Financování kulturních památek* [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/opravujete-pamatku/financovani>

PAMÁTKOVÝ KATALOG ©2017. *Kostel P. Marie Sněžné* [online]. [cit. 2018-03-17].

Dostupné

z:

<http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=12410865&sequence=9&mode=fulltext&keywords=provodov&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

UNESCO-CZECH ©2017a, *Dvanáct českých divů světa* [online]. [cit. 2017-11-02]. Do-

stupné z: <http://www.unesco-czech.cz/>

UNESCO-CZECH ©2017b. *Být památkou UNESCO* [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné

z: <http://www.unesco-czech.cz/byt-pamatkou-unesco/>

Rozhovor s Mgr. Pavlem Stojarem 24. 3. 2018 a P. Mgr. Pavlem Martinkou 28. 3. 2018.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EHP	Evropský hospodářský prostor.
ERKD	Evropský rok kulturního dědictví
o. p. s.	Obecně prospěšná společnost
ORP	Obec s rozšířenou působností

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Památník Tomáše Bati 1933 (Zdroj: Zlin.eu)	37
Obrázek 2 Kostel Panny Marie Sněžné, Provodov (Zdroj: Turistika.cz)	43

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím ORP (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR).....	27
Graf 2 Havarijní program (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR).....	28
Graf 3 Program záchrany architektonického dědictví (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR)	28
Graf 4 Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR).....	29
Graf 5 Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR).....	30
Graf 6 Program restaurování movitých kulturních památek (Zdroj: Ministerstvo kultury ČR).....	30